

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 18/2012-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. januára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť J. S., P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 S 181/2008 zo 16. júna 2010 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžo 220/2010 z 25. augusta 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. novembra 2011 doručená sťažnosť J. S. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom

Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 S 181/2008 zo 16. júna 2010 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Sžo 220/2010 z 25. augusta 2011.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa domáhala preskúmania rozhodnutia žalovaného (Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky) z 26. februára 2008, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Krajského stavebného úradu v P. (ďalej len „krajský úrad“) sp. zn. 2007-674/4219/16/SP-VB zo 14. decembra 2007 o nepovolení obnovy konania vo veci dodatočného povolenia stavby „*oporný múr*“.

Pôvodné konanie bolo právoplatne skončené rozhodnutím krajského úradu 21. novembra 2006 v spojení s rozhodnutím Stavebného úradu mesta P. o dodatočnom povolení stavby. Podľa sťažovateľky sa všeobecné súdy vo svojich rozhodnutiach nedostatočne alebo vôbec nevysporiadali s jej námietkami a nesprávne vykonali dokazovanie, teda sú arbitrárne.

V žalobe sťažovateľka predložila nové dôkazy - „*Porealizačné zameranie nového oplotenia – múra vypracovaného geodetom A. L...*“ a tvrdí, že boli splnené podmienky na obnovu konania. Nesúhlasí s názorom krajského súdu, že tento dôkaz je „*v rozpore so staršími údajmi katastra v katastrálnom operáte, predovšetkým s geometrickým plánom č. 00222585-232/96, no hlavne s geometrickým plánom č. 762-707-051-71, ktorý určuje hranice, je platný a súd ho mal k dispozícii.*“

Sťažovateľka tiež poukazuje na to, že oporný múr bol postavený v podstatnej časti na jej pozemku, so stavbou nikdy nesúhlasila a zo strany krajského úradu bola nesprávne vo veci odkázaná na „*Katastrálny úrad a nie na príslušný súd*“.

Stavba bola tiež postavená nelegálne, bez stavebného povolenia a všeobecné súdy sa nezaoberali stanoviskom „*Úradu geodézie a kartografie a katastra*“ z 18. decembra 2006, v ktorom konštatoval, že hranica medzi pozemkami je sporná a ochrana vlastníckeho práva je vecou všeobecných súdov.

V rámci obnovy konania sťažovateľka poukazovala tiež *«na stav uvedeného oporného múra, ktorý mimo nekvalitného prevedenia a absencie vyhovujúceho základu, fyzicky, funkčne a esteticky devastuje jej nehnuteľnosť a životné prostredie, ale jej námietkou sa „súdy vôbec nezaoberali“»*.

Okrem toho poukazuje na to, že v konaní pred krajským súdom sa jej ustanovený advokát nezúčastnil pojednávania, a ani ním poverený iný advokát z B., ale na pojednávaní ju zastupovala iná osoba, ktorá nemala žiadne informácie o jej veci, na otázky všeobecného súdu nereagovala, a preto jej nebola poskytnutá *„riadna právna pomoc“*.

Sťažovateľka žiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhla, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné práva sťažovateľky, J. S., nar..., bytom P. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR ako aj práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd Rozsudkom Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5 Sžo/220/2010 zo dňa 25. 08. 2011, doručenom dňa 18. 10. 2011, v spojení s Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2 S 181/2008 zo dňa 16. 06. 2010 porušené boli.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Sžo/220/2010 zo dňa 25. 08. 2011, doručenom dňa 18. 10. 2011, v spojení s Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 2 S 181/2008 zo dňa 16. 06. 2010 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie a rozhodnutie.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05, IV. ÚS 288/05, III. ÚS 28/2011).

Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani posudzovať skutkové závery, ku ktorým všeobecný súd dospel. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom možno uvažovať

len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 382/06). Vzťah ústavného súdu k všeobecným súdom ako dvoch samostatných, na sebe nezávislých zložiek súdnej moci nie je založený na princípe podriadenosti a nadriadenosti. Ústavný súd nemá právomoc preskúmavať rozhodnutia všeobecných súdov, a to nielen ich výrokovú časť, ale ani odôvodnenie rozhodnutia.

1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 S 181/2008 zo 16. júna 2010

V súvislosti s namietaným rozhodnutím krajského súdu ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že vzhľadom na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľom označených práv alebo slobôd oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jeho sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či ochranu tých práv, porušenie ktorých v súvislosti s napádaným rozhodnutím krajského súdu sťažovateľ namieta v konaní pred ústavným súdom, neposkytuje iný všeobecný súd na základe sťažovateľke dostupných opravných prostriedkov predstavujúcich účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jej práv.

Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľka mala možnosť domáhať sa preskúmania napádaného rozsudku krajského súdu sp. zn. 2 S 181/2008 zo 16. júna 2010 využitím riadneho opravného prostriedku, a to odvolania, ktoré napokon aj využila. Na základe ňou

podaného odvolania sa najvyšší súd v rozsahu svojho preskúmacieho revízneho oprávnenia musel vo vzťahu k rozsudku krajského súdu v podstate vyrovnať s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi, aké sťažovateľka na adresu tohto rozhodnutia krajského súdu uvádza aj v konaní pred ústavným súdom.

Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti (vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu) už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. Sťažovateľka v časti sťažnosti namieta tiež porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžo 220/2010 z 25. augusta 2011, ktorý potvrdil rozsudok krajského súdu sp. zn. 2 S 181/2008 zo 16. júna 2010 preskúmajúceho zákonnosť rozhodnutia krajského úradu, ktorým nepovolil obnovu konania v jej veci. Sťažovateľka sa s týmto rozhodnutím nestotožňuje a považuje ho za arbitrárne.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry viackrát vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov (vrátane najvyššieho súdu), ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo).

K organizácii súdnej moci ústavný súd okrem iného uviedol, že ide o dva samostatné, navzájom jeden od druhého nezávislé, procesne uzavreté systémy výkonu súdnictva, pre každý z nich s osobitne vymedzeným poslaním a osobitnou rozhodovacou právomocou (II. ÚS 1/95). Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, nie však zákonnosti. Naopak, všeobecné súdy sú povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Ako už opakovane ústavný súd uviedol (napr. II. ÚS 13/01), ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).

Vychádzajúc zo sťažnosti sa preto ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti zaoberal najprv otázkou, či obsah napádaného uznesenia najvyššieho súdu opodstatňuje možnosť prijatia sťažnosti na ďalšie konanie a či účinky výkonu právomoci najvyššieho súdu sú zlučiteľné s ústavnými limitmi vyplývajúcimi zo sťažovateľkou označených základných práv.

Ústavný súd po preskúmaní námietok sťažovateľky a odôvodnenia rozsudku konštatuje, že najvyšší súd skúmal zákonnosť napádaných správnych rozhodnutí, ktorým nebola povolená obnova stavebného konania. Ústavný súd nezistil, že by v prípade sťažovateľky mohlo ísť o odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie jej základných práv, ale o prípad, keď právo na súdnu a inú právnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie bolo v celom rozsahu realizované, aj keď nie podľa jej subjektívnych názorov. Ústavný súd je toho názoru, že odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) a nevykazuje znaky arbitrárnosti.

Najvyšší súd najprv na s. 2 a 3 zrekapituloval skutkový stav veci a právne závery krajského súdu, ktoré ho viedli k zamietnutiu žaloby sťažovateľky, ďalej citoval jej odvolacie námietky a dôvody na zmenu rozhodnutia krajského súdu (s. 4), ako aj stanovisko žalovaného k veci (s. 5 a 6) a potom podrobne rozobral aj dôvody svojho rozhodnutia, ktoré

odôvodnil vyčerpávajúcim spôsobom na 4 stranách, pričom tieto dôvody vecne a zrozumiteľne reagujú aj na podstatné odvolacie námietky sťažovateľky, hoci je pravdou, že na niektoré z nich nedal konkrétnu odpoveď.

Ústavný súd k tomu pripomína, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje síce súd odôvodniť svoje rozhodnutie, to však neznamená, že sa vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. A preto skutočnosť, či v danom prípade boli dodržané základné požiadavky spravodlivého procesu, možno podľa záverov Európskeho súdu pre ľudské práva posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu (rozhodnutie vo veci Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 288). Z uvedeného preto možno vyvodiť záver, že odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú a zreteľnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (obdobne napr. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07). V tomto prípade išlo o preskúmanie rozhodnutia krajského úradu o nepovolení obnovy konania.

Obnova konania spolu s preskúmaním rozhodnutia mimo odvolacieho konania sú ako opravné prostriedky spôsobilé vyvolať zmenu alebo zrušenie právoplatného rozhodnutia správneho (stavebného) orgánu. Predstavujú teda zákonom povolenú odchýlku od zásadnej požiadavky, ktorou je záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatných rozhodnutí, preto sa v správnej praxi označujú aj ako mimoriadne opravné prostriedky. To však zároveň znamená, že nie sú generálne použiteľné a možno ich s úspechom uplatniť len vo výnimočných prípadoch. Základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov totiž vychádza z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte (čl. 1 ods. 1 ústavy) narušiteľné len mimoriadne a výnimočne (obdobne napr. I. ÚS 128/2010)

Rozsudok najvyššieho súdu a jeho odôvodnenie primeraným spôsobom reaguje aj na odvolacie námietky sťažovateľky po skutkovej, ako aj po právnej stránke a je vnútorne logické, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného súdu,

zrozumiteľným spôsobom dáva odpoveď na otázku, prečo najvyšší súd odvolaniu sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu nevyhovel. Neprislucha ústavnému súdu ďalej rozvíjať alebo podporovať správnosť právnych záverov najvyššieho súdu, ktorý dal sťažovateľke vyčerpávajúcu odpoveď na to, prečo v jej veci neboli splnené zákonné podmienky na povolenie obnovy konania, a teda prečo rozhodnutie žalovaného správneho orgánu bolo zákonné.

Ústavný súd preto konštatuje, že tú časť sťažnosti, ktorá smeruje proti rozsudku najvyššieho súdu, treba považovať za zjavne neopodstatnenú z dôvodu absencie akejkol'vek príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), resp. práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) a označeným rozsudkom najvyššieho súdu.

Pretože sťažnosť sťažovateľky bola ako celok odmietnutá a rozhodovanie o ďalších požiadavkách sťažovateľky (zrušenie rozhodnutí, vrátenie veci na ďalšie konanie a o žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu) je podmienené vyslovením porušenia základných práv alebo slobôd, bolo bez právneho významu sa týmito zaoberať.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. januára 2012